Yûnus Emre Divanı'nda Tefsirî Unsurlar (Haşir-Mahşer Örneği)

Halil İbrahim DALAR
Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalı. Bilecik, Türkiye.
ORCID: 0009-0007-0588-2187
E-Posta: halilibrahimd93@gmail.com

Dr. Lokman BEDİR
Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalı, Kur'an-ı Kerim Okuma ve Kıraat İlmi Bilim Dalı. Bilecik, Türkiye.
ORCID: 0000-0002-7735-5171
E-Posta: lokman.bedir@bilecik.edu.tr

Öz

Bu araştırmada genel anlamda *Yûnus Emre Divanı*'nın *Kur'an* ayetleri ve tefsiriyle bağlantısı araştırılmaktadır. Özel anlamda ise *Yûnus Emre Divanı*'nda yer alan haşir ve mahşer konuları ile ilgili beyitlerin ayetler ve tefsirlerle irtibatı ve divan ile tefsirlerin karşılaştırılıp ortaya konması konu edinilmektedir. Bu bağlamda divanda yer alan haşir- mahşer konusuyla alakalı yedi beyit ele alınmıştır. Konu bu sekiz örneklem üzerinden izah edilmiştir.

Kültür coğrafyamızda önemli ölçüde yer eden *Yûnus Emre Divanı*'nın kaynak olarak nelerden beslendiğinin tespit edilmesi, divanı doğru anlamada oldukça önem arz etmektedir. Ayrıca bu bağın tespiti Yûnus Emre'nin şahsiyeti ve manevi olarak takip ettiği yolun ve yöntemin belirlenmesi açısından da önemlidir. Yine ahiret inancıyla ilgili önemli bir yer tutan haşir ve mahşer konularının tespiti ve *Kur'an* ve tefsirleriyle bağlantısının ortaya konması, Yûnus Emre'nin bu konuda çağdaş olan ve olmayan müfessirlerle arasındaki benzerlik ve farklılıkları belirlenmesi açısından önemlidir.

Müslüman mutasavvıflardan olan Yûnus Emre'nin divanındaki beyitler incelenerek açık ve ima yoluyla belirtilen *Kur'an* ayetlerinin detaylı bir şekilde belirlenmesi, bu ayetlerin tefsirleriyle divan arasındaki bağın ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Böylece Yûnus Emre'nin İslam anlayışının özelliklerinin belirlenmesi hedeflenmiştir. Bu konuda ahiret inancıyla ilgili önemli bir yer tutan haşir ve mahşer konularının ele alınarak Yûnus Emre'nin bu konulardaki anlayışının ortaya konması amaçlanmıştır.

Yûnus Emre Divanı'nın günümüze ulaşan en eski el yazmalarından olan Fatih Yazması baz alınarak, *Kur'an-ı Kerim*, Meâli ve Tefsirleri literatür tarama yöntemi kullanılarak bağlantılarının tespit edilmesi, aynı zamanda divan ile tefsirler arasında karşılaştırma yapılmıştır.

Yûnus Emre'nin divanında yer verdiği ahiret konusunun haşir ve mahşer bölümleri incelendiğinde on dört ayete doğrudan atıf olduğu belirlenmiştir. Bu beyitler; İsrafil(as)'in Sûr'a üflemesi, kıyamet ve sonrası insanların kabirlerinden kalkışı, şefaat, amel defterinin verilişini konu edinir. Buradan yola çıkarak Yûnus Emre'nin zihin dünyasında *Kur'ân*'ın ne derece önemli bir yer tuttuğu sonucuna varılmıştır. Özel amaç olarak ele aldığımız "Haşir-Mahşer" konusu ise yer verdiğimiz yedi beytin *Kur'an* anlatımlarıyla birçok yönüyle uyuştuğu

görülmüş olup, tefsirlerde de beyitleri destekler manada açıklamalara yer verildiği belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler
Tefsir, Yûnus Emre, Divan, Mutasavvıf Şair.

Etik Beyan Bu çalışma 5. Türkiye Sosyal Bilimler Sempozyumu'nda sözlü olarak sunulan "Yûnus Emre Divanı'nda Tefsirî Unsurlar (Haşir-Mahşer Örneği)" adlı bildirinin içeriği geliştirilerek üretilmiş hâlidir.

Etik Kurul İzni Etik onay, xxxx Üniversitesi, xxxx Etik Kurulu tarafından verilmiş olup xxxx.2021 tarihli ve xxxx numaralıdır.

Yazar Katkıları

Araştırmanın Tasarımı	Halil İbrahim DALAR (%70) – Dr. Lokman BEDİR (%30)
Veri Toplanması	Halil İbrahim DALAR (%80) - Dr. Lokman BEDİR (%20)
Araştırma - Veri Analizi- Doğrulama	Halil İbrahim DALAR (%90) - Dr. Lokman BEDİR (%10)
Makalenin Yazımı	Halil İbrahim DALAR (%90) - Dr. Lokman BEDİR (%10)
Metnin Tashihi ve Geliştirilmesi	Halil İbrahim DALAR (%70) - Dr. Lokman BEDİR (%30)

Elements of Commentary in *Yûnus Emre's Divan* (The Example of the Last Judgement)

Halil İbrahim DALAR
Bilecik Şeyh Edebali University, Institute of Social Sciences/Faculty of Theology, Department of Fundamental Islamic Sciences, Bilecik, Türkiye.
ORCID: 0009-0007-0588-2187
Email: halilibrahimd93@gmail.com

Dr. Lokman BEDİR
Bilecik Şeyh Edebali University, Institute of Social Sciences/Faculty of Theology, Department of Fundamental Islamic Sciences, Science Branch of Reading and Recitation of the Holy Quran. Bilecik, Türkiye.
ORCID: 0000-0002-7735-5171
Email: lokman.bedir@bilecik.edu.tr

Abstract

This research investigates the connection between *Yûnus Emre's Divan* and *Quranic* verses and their interpretations in general. In particular, it examines the connection between the couplets in *Yûnus Emre's Divan* on the subjects of the resurrection and the day of judgement and the verses and interpretations, and the comparison and presentation of the divan and interpretations. In this context, seven couplets related to the subject of the Day of Judgment in the Divan are examined. The subject is explained through these eight examples.

Determining the sources from which *Yûnus Emre's Divan*, which has a significant place in our cultural geography, is nourished is of great importance in understanding the divan correctly. In addition, determining this connection is also important in terms of determining Yunus Emre's personality and the path and method he followed spiritually. Again, the determination of the issues of resurrection and the day of judgement, which have an important place in the belief in the afterlife, and the revealing of their connection with the *Quran* and its commentaries are important in terms of determining the similarities and differences between Yunus Emre and contemporary and non-contemporary commentators on this subject.

It is aimed to determine the *Quranic* verses stated explicitly and implicitly in detail by examining the couplets in Yûnus Emre's divan, one of the Muslim Sufis, and to reveal the connection between the interpretations of these verses and the divan. Thus, it was aimed to determine the characteristics of Yûnus Emre's understanding of Islam. In this regard, it is aimed to reveal Yûnus Emre's understanding of the issues of resurrection and judgement, which have an important place in the belief in the afterlife.

Based on the Fatih Manuscript, one of the oldest manuscripts of *Yûnus Emre's Divan* that has survived to the present day, the connections between the Holy *Quran*, its interpretations and commentaries were determined using the literature review method, and a comparison was made between the divan and the commentaries.

An examination of the afterlife sections of Yûnus Emre's divan, which address the issue of the afterlife, reveals direct references to fourteen verses. These verses address Israfil's (peace be upon him) blowing the Trumpet, the resurrection of people from their graves during and after the apocalypse, intercession, and the delivery of the record of deeds. Based on this, we conclude the significance of the *Quran* in Yûnus Emre's mind. Regarding the topic of "Resurrection and the Last Judgement," which we specifically address, the seven verses we have included are found to be consistent with Quranic narratives in many respects, and it has been determined that commentaries also provide explanations supporting the verses.

Keywords
Tafsir, Yûnus Emre, Divan, Sufi Poet.

Ethical Statement This article is the revised and developed version of conference presentation entitled “Elements of Commentary in Yûnus Emre's Divan (The Example of the Last Judgement)”, orally delivered at the 5th Turkish Symposium of Social Sciences.

Ethics committee Granted by ... University, ... Ethics Panel, *approval* dated xxx2021 and numbered xxx.

Author Contributions

Conceptualization	Halil İbrahim DALAR (%70) – Dr. Lokman BEDİR (%30)
Data Curation	Halil İbrahim DALAR (%80) - Dr. Lokman BEDİR (%20)
Investigation - Analysis - Validation	Halil İbrahim DALAR (%90) - Dr. Lokman BEDİR (%10)
Writing	Halil İbrahim DALAR (%90) - Dr. Lokman BEDİR (%10)
Writing – Review & Editing	Halil İbrahim DALAR (%70) - Dr. Lokman BEDİR (%30)